

YAĞ ÇIKMAZI VE "TÜRKİYE YAĞ KURUMU"

Doç. Dr. Muammer KAYAHAN

1964 yılında A. Ü. Ziraat Fakültesini bitirmiş, 1969 yılında da Döktora çalışmalarını tamamlamıştır. 1969 - 1972 yılları arasında Batı Almanya Braunschweig Teknik Üniversitesi Gıda Kimyası Fakültesinde çalışmalarda bulunan KAYAHAN 1974 yılında «Türk Zeytinyağlarının trigliserit bünyeleri ve ayçiçeği yağı ile tağışışının gas kromotografik yöntemlerle saptanması» konulu çalışması ile Doçent olmuştur. Halen A. Ü. Ziraat Fakültesi Gıda Bilimi ve Teknolojisi Kürsüsü öğretim üyesidir.

Ülkemiz'de 1974 yılı sonlarında başlayıp günümüze değin artarak süregelen yemeklik yağ açığı, son günlerde gene güncellik kazanmıştır. Yaklaşık beş yıllık bir geçmişe karşın sorunun henüz köklü bir çözüme ulaştırılamamasının başlıca nedeni, konunun gereken duyarlık ve yaklaşımla ele alınmamasıdır. Bu nedenle de gerek sorunun algılanış ve değerlendirilişi, gerekse bu değerlendirilme biçimi doğrultusunda alınan önlemler yağ çıkmazının çözümlenmesi dahada güçleşen boyutlarda yoğunlaşmasına neden olmuştur.

GERÇEK NEDEN

Ülkemiz'de kişi başına yıllık yemeklik yağ tüketimi çeşit ve miktar olarak Cetvel : 1 de verilmiştir. Cetvel incelendiğinde halkımızın beş yıl ortalaması olarak kişi başına toplam 12.5 kg. görünen yağ tükettiği ve bu değer

sadece 2.2 kilogramını tereyağının oluşturduğu görülür. Buna göre halkımızın yıllık yağ gereksiniminin yaklaşık % 82 sini bitkisel sıvı yağ ve margarinlerle karşılamak durumundadır. Gıda Maddeleri Tüzüğü'müzün geçerli hükümlerine göre Ülkemiz'de sadece bitkisel yağlardan margarin üretim ve satışının yapılabileceği düşünülecek olursa, yemeklik yağ sanayimizin tüm hammaddesini tarımın hayvancılık dışındaki kesiminden sağlamak zorunda olduğu kolaylıkla anlaşılır. Bu nedenle Ülkemiz'deki yemeklik yağ açığı nedenlerini mevcut tarımsal üretim politikamızdan soyutlayarak saptamaya olanak yoktur. Nitekim, Dördüncü Beşyillik Kalkınma Planı çalışmalarında da bu görüş açıkça saptanmış olup, Bitkisel Yağlar Sanayii Özel İhtisas Komisyonu, yağ, sanayimizdeki darboğazın hammadde üretimi ve hammaddenin pa-

Cetvel : 1. Ülkemizde Yemeklik Yağ Tüketiminin Yıllara ve Yağ Çeşidine Göre Değişmesi.*

	Margarin	Zeytinyağı	Likit		Toplam
			Rafine yağ	Tereyağ	
1971	3.8	1.9	4.5	3.0	13.2
1972	4.3	2.3	5.1	1.5	13.2
1973	4.4	1.6	3.8	3.4	13.2
1974	4.1	2.0	2.9	1.4	10.4
1975	5.0	1.9	3.9	1.9	12.7
Ort.	4.3	1.9	4.0	2.2	12.5

* Değerler Dördüncü Beşyillik Kalkınma Planı, Bitkisel Yağlar Özel İhtisas Komisyonu Raporundaki Verilerden fert başına yıllık tüketim olarak hesaplanmıştır.

zar sirkülasyonundan kaynaklandığını açıkça belirtmiştir.

Ülkemiz bitkisel yağlar sanayiinde nicelik yönünden, zeytin, ayçiçeği tohumu ve çiğit temel hammaddeleri oluştururlar. Ancak bu ürünlerin son yıllardaki üretim miktarları sanayiide yıldan yıla artan işletme sayısını izleyemeyecek bir düzeyde kalmıştır. Bitkisel yağ sanayiinin hammadde yönünden bir darboğaza sürüklendiği cetvel: 2 de görüldüğü gibi daha 1973 - 1974 yıllarında kendini duyurmaya başlamasına ve yetkililer zaman zaman uyarılarına karşın, konu anlaşılamayan bir ısrarla rayından saptırılmış ve sanayiide bir teknoloji ve kapasite yetersizliği biçiminde yorumlanmıştır. Gerçeğe aykırı olarak yapılan bu değerlendirmeye şekli ise, işletme enflasyonu yaratma pahasına yeni kruuluşların teşvik kredileri ne olanak tanımıştır.

karşın, 1980 yılına kadar bu sektörde toplam 240 bin tonluk hamyağ ve 804 bin tonluk margarin üretecek işletmelerin kuruluşlarını tamamlamak üzere teşvik kredisi aldıkları düşünülürse, ülkemiz bitkisel yağlar sanayiindeki kuruluş enflasyonunun ulaşacağı boyutlar kolaylıkla anlaşılır.

TABAN FİATLARI ve DESTEKLEME ALIMLARI

Üçüncü ve Dördüncü Plan Dönemleri Özel İhtisas Komisyonlarınca saptanan bu veriler, Planlı dönemdeki yağ sanayii yatırımları için Ülkemiz hammadde üretim gereksiniminin ne derece dikkate alındığını ortaya koyması yönünden ilginçtir. Bu tutarsız ve yalnızca sanayileşme özlemi ile yürütülen yatırım uygulamaları sonucu bir tarım ülkesi olan Türkiye'de halk yetersiz beslenme koşullarına sürüklendiği gibi,

Cetvel : 2. Türkiye'de 1972 - 1977 yılları arasında üretilen önemli yağ hammaddeleri miktarı (1000 ton).

	Hamyağ Üretimi				
	Çiğit	Ayçiçeği Tohumu	Zeytin ¹⁾ (yağlık)	Çiğit ve Ayçiçeği top.	Zeytinyağı ¹⁾
1972	869.7	560.0	879.0	344.6	176.0
1973	820.5	560.0	248.8	327.7	53.3
1974	957.4	420.0	695.0	297.8	130.0
1975	768.0	342.0	447.0	240.9	94.0
1976	759.7	550.0	919.0	332.8	178.0
1977	919.8	455.0	329.3	314.6	75.1

¹⁾ Zeytindeki yıllar arası büyük üretim farkları periyodiziteye bağlı olarak ortaya çıkmaktadır ve aslında üretim ve ekonomisindeki kendine özgü ayrıcalıkları nedeniyle burada incelenen bitkisel yağ sanayii dışında tutulmalıdır.

Kaynak : D.I.E. Tarım İstatistikleri Özeti

IV. Beşyillik Kalkınma Planı, Bitkisel Yağlar Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu

Türkiye Milli Zeytinyağı İcra Komitesi Dökümanları

Gerçekten III. Beşyillik Plan Dönemi çalışmalarına göre, halkımızın 1977 yılı toplam bitkisel sıvıyağ tüketimi 500 bin ton olarak kestirilmesine karşın, 1975 yılında 645 bin ton ayçiçeği hamyağı, 197 bin ton çiğit hamyağı ve 242 bin ton margarin üreten işletme kapasitesi kurulu olarak mevcuttu. Gene plan çalışmalarına göre 1982 yılında Ülkemiz sıvı rafineyağ gereksiniminin 195 bin ton olacağı kestirilirken, günümüzde 428 bin tonluk likid rafineyağ kapasitesinin varlığı ortaya çıkmaktadır. Diğer yönden Dördüncü Beşyillik plan devresi sonunda dahi Ülkemiz toplam bitkisel yağ gereksiniminin ancak 716 bin ton olarak kestirilmesine

tarıma dayalı bir sanayinin önemli bir sektörü de felç durumuna sokulmuştur. Çünkü, halkımız yağ gereksiniminin üç dört katını karşılayacak ölçüde işletme kuruluşu için kredi dağıtılırken, tarımsal üretimin herhangi bir ürün yararına yönlendirilmesinde en etkin rolü oynayan taban fiatları sadece politik amaçlara yönelik olarak saptanmıştır. Diğer bir deyişle taban fiatları saptanırken plan hedeflerinde belirtilen tarımsal planlama pek az dikkate alınmıştır.

Özellikle son yıllarda ilan edilen taban fiatları, yağlı tohumlar ile diğer tarım ürünleri arasındaki maliyet ve priorite gibi temel etken-

ler dikkate alınmaksızın saptandığından, çiftçiyi ister istemez buğday gibi daha karlı ürünlerin tarımına yöneltmiştir. Gerçekten Türkiye Ziraat Odalarınınca 1976, 1977 ve 1978 yılları için ayçiçeği tohumu taban fiyatları sıra ile, 610 kr, 850 kr, ve 1092 kr, olarak istenmesine karşın, yetkililerce ancak 575 kr, 650 kr, ve 850 kr, olarak saptanmıştır. Ayrıca ayçiçeği üretim yörelerinin verilerine göre, 1969 yılında bir dekarın buğday üretildiğinde 104.40 TL. ve ayçiçeği tohumu üretildiğinde 134.46 TL. gayri safi gelir sağlanıp, Buğday geliri ile ayçiçeği tohumu geliri arasında oran 0.77 olurken, 1974 yılındaki bu veriler buğday için 702 TL. ve ayçiçeği tohumu için ise 388 TL. na yükselmiştir. Böylece iki ürün geliri arasındaki oran beş yılda ve buğday yararına 1.80 e ulaşmıştır. Bazı tarım ürünlerinin 1976 yılındaki dekara net gelirleri kıyaslandığında ise ayçiçeği tohumunda 189 TL. olan değer, buğdayda 374 TL. şeker pancarında 790 TL. ve sanayii domatesinde (salçalık) 992 TL. olduğu görülür.

Bu arada özellikle taban fiyatlarının çok geç açıklanması yanında üreticinin kredi ve sübvansiyon olanaklarından yeterince yararlandırılmaması gibi etkenler, çiftçiyi kolaylıkla spekülâtörlerin kucağına itmiş, ürün çiftçiden aracıya açıklanan taban fiyatlarının çok altında bir değerle el değiştirdikten sonra, oluşan serbest piyasada sözkonusu fiyatların üzerinde değerle işlem görmüştür. Gerçekten 1974 - 1976 yılları arasında 375 kr, 550 kr, ve 575 kr, taban fiyatı verilen ayçiçeği tohumu, serbest piyasada 394 kr, 582 kr, ve 535 kuruştan fiyat bulmuştur. Ancak 1976 yılında piyasa fiyatının taban fiyatı altında düşmesinin nedeni, yapılan bitkisel hamyağ dışalımını yanında aynı yıl 30 haziran tarihine kadar dış ülkelerden 15 bin ton ayçiçeği tohumu satın alınmasıdır. Oysa 1974 yılında çoğu üretici elindeki ayçiçeği tohumunu 250 - 300 kr, tan satmak zorunda kalmıştır.

Ayrıca elde gereken kapasitede ve depolama teknolojisine uygun nitelikte depoların bulunmaması ve yeterli ödenek ayırımının yapılamaması, hükümetleri açıklanan taban fiyatlarını dahi koruyamaz duruma düşürmüştür ve üreticinin güvensizliğine yol açmıştır. Nitekim 1973 - 1975 yılları arasında hububatın desteklenmesi için saptanan ödeneğin % 100 ü kullanılırken, ayçi-

çeği tohumu desteklenmesinde ayrılan ödeneklerin 1973 yılında % 89 u, 1974 yılında % 4 ü ve 1975 yılında % 51 i ancak kullanılabilmektedir. Diğer yönden buğdayda ödenek ayırımı için yıllık üretimin yaklaşık % 100 ü destekleme alımları kapsamında düşünülürken, ayçiçeği üretiminin 1973 te % 14 ü, 1974 te % 30 u ve 1975 te % 45 i ancak destekleme alımı kapsamında planlanmıştır.

Yukarıdan beri açıklamaya çalıştığımız bu etkenler, üreticiyi bir yıl sonrası için daha güvenceli bir ürünün tarımına yöneltmiş ve Ülkemiz'in yağ üretim istemi ekonomik ve sosyal olgular etkisinde yıldan yıla artarken, yağlı tohum ekim alanları 1973 yılında başlayarak hububat ekim alanları yararına sürekli azalmış veya durağan kalmıştır.

SANAYİN DURUMU

İzlenen bu plansız uygulamaların yarattığı sonuçlar aynı şekilde yağ sanayisinde de yansımış ve açıklanan hammadde taban fiyatlarına göre hesaplandığında dahi, hükümetlerin sınır olarak açıkladıkları hamyağ ve rafineyağ tavan fiyatlarını aşan yağ maliyetleri, işletmeciyi ya ürettiğini stoklamaya, yada işletmesini durdurmaya zorlamıştır. Bu nedenle zamanın hükümeti 25.4.1974 tarihinde 7 TL. olarak açıklanan hamyağ tavan fiyatlarını iki kez yeniden inceleyerek 10 TL. ve 11.25 TL. na yükseltmek zorunda kalmıştır. Fakat 1975 ve 1976 yılları için hamyağ tavan fiyatları sadece bir liralık bir zamlarla 12.25 TL. nda dondurulurken, aynı yıllarda hammadde taban fiyatları ortalama 150 kr. luk bir artış göstermiş ve bu zam hamyağa en iyimser bir hesaplama 2.5 katı yansıdığından, hamyağ karaborsaya düşerek fiyatı 14 - 15 TL. na kadar yükselmiştir. Bu durum özellikle rafineyağ ve margarin işletmelerini hammadde yönünden ciddi bir darboğaza sürüklediğinden zamanın hükümetleri sıfır gümrükle ve cetvel 3 te görüldüğü gibi binlerce ton ham yağ dış alımı yapmak zorunda kalmışlardır.

Ancak hükümetlerin yağ krizini aşmak üzere kısa vadeli önlemler kapsamında yaptıkları yağ dışalımını çoğunlukla sözkonusu sanayi ile ilgisi olmayan kişilere izni dağıtmak şeklinde uygulamaları, rafineyağ ve margarin

Çetvel 3: 1974 - 1977 Yılları Arasında Ülkemiz'ce Dışalımı Yapılan Hamyağ ve Margarın Miktar* ve Değerleri**

Yağlar	1974	1975	1976	1977***
	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Soya Yağı	5.199	6.095	68.195	49.968
Ayçiçeği Yağı	4.993	5.790	23.968	18.675
Çiğit Yağı	28	26	11.599	6.039
Margarin	—	—	6.754	5.713
				21.722
				17.306
				10.934
				6.928

Kaynak : D.I.E. Dış Ticaret İstatistikleri

* Çetveldeki miktar birimi «ton» dür.

** Çetveldeki değer birimi 1000 dolardır.

*** 1977 yılına ait veriler sadece mayıs ayı sonuna kadar olan devreyi kapsamaktadır.

İşletmelerinin sorunlarına çözüm getirmemiş, aksine onları ithalatçı spekülâtorlerin kucağına itmiştir. Çünkü, dışalımın başlangıcında dış ülkelerden gelen yağlar ile iç piyasada üretilen yağlar arasında fiat yönünden bir denge sağlayabilmek amacı ile fon uygulanması, getirtilene yağların stoklanmalarına, hatta zeytinyağı gibi kıymetli yağların taşıması için kullanılmasına yol açmıştır. Bu durum hem alım gücü düşük ve ekonomik baskılarla tepkisizleştirilmiş olan tüketici kesimin yine günlerce yağ kuyrukları oluşturmasına hemde, ödediği paranın karşılığı olmayan taşıması edilmiş yağlarla aldatılmasına neden olmuştur. Bu olgular yanında yağ fiatlarının sürekli artacağı ve işletmelerin duracağı düşüncesi ile fon uygulamasının kaldırılması ise, birtakım haksız kazançlara neden olmuştur. Oysa yağ dışalımının sadece devlet veya görevlendireceği resmi kuruluşlar eli ile yapılması planlanarak, sözkonusu kazanç devlet kasasına yöneltilirken, sağlanan gelirle ülke koşulları nedeniyle daha yüksek olan iç üretim, konulan tavan fiatlarına göre sübvansiyon edilebilir ve yağ taşıması «Tüketici Korunması» yararına önlenebilirdi.

DİĞER ETKENLER

Hammadde üretiminden kaynaklanan sözkonusu temel nedenler yanında Ülkemiz'deki yağ açığı boyutlarını büyüten diğer kimi etkenleri daha belirtmek olasıdır. Örneğin, boya ve lak sanayiinde kullanılacak özellikteki keten tohumu yağı gibi yağların yeterince üretilmemesi nedeniyle, bir kısım yemeklik yağın bu alanda kullanılması, yağ sanayiindeki işletmelerden kimilerinin uyguladıkları ilkel teknoloji nedeniyle küspede fazla yağ kalması, teknik ye-

tersizlik nedeniyle prima yağlarının yenemeyecek derecede bozuk kalitede üretilmesi, yeni yağ hammaddeleri konusundaki çalışmalara yeterince eğilinmemesi ve nihayet yağ hammaddelerine uygulanan borsa işlemleri ile ilgili hükümlerin, çiftçiye kaliteli hammadde ürettiğinde prim sağlayacak ve üreticiyi özendirerek şekilde geliştirilmemiş olması gibi etkenler temel olmamakla birlikte Ülkemiz yağ açığını artırıcı etkenler olarak belirtilebilir.

DURUM NE OLUR?

Değişik resmi ve özel kuruluşların yaptıkları bitkisel yağ açığı araştırmalarına göre, 1978 yılı sonunda 60-100 bin ton olacağı bildirilen Ülkemiz bitkisel yağ açığı Dördüncü Beş yıllık Plan dönemi sonunda hammadde üretiminin plan hedeflerine ulaşması halinde bile 60-115 bin ton olacağı bildirilmektedir.

D.P.T. araştırmalarına göre, 1975 yılı sonunda Ülkemiz'de kişi başına yıllık bitkisel yağ tüketimi 10.8 kg. olarak saptanmıştır. Ancak halkımızın sosyoekonomik gelişimi dikkate alındığında, kişi başına düşen tüketimin 1985 yılına kadar yılda ortalama % 4.92 artarak 17.27 kg. a yükseleceği kestirilmektedir. Aynı yılda Türkiye nüfusunun yaklaşık 55 milyon olacağı düşünülürse, yedi yıl içinde bitkisel yağ gereksinimimizin 950 bin tona ulaşarak bu günkü iki katına yaklaşacağı anlaşılmaktadır. Aynı veriler ışığında 1982 yılındaki yağ istemimizin 716 bin ton olarak kestirilmesine karşın, plan çalışmaları bu yıldaki bitkisel yağ üretimimizin ancak 480 bin ton olacağını ortaya koymaktadır.

Bu koşullar altında, akılcı bir yaklaşımla gerekli önlemlerin alınmaması halinde bir ta-

rım ülkesi olan Türkiye'de bitkisel yağ açığının yıldan yıla artarak süreceği kolaylıkla anlaşılır.

ÇÖZÜM NE OLABİLİR?

Nedenlerini açıklamaya çalıştığımız yağ açığının 4-5 yıllık bir geçmişe karşın henüz çözümlenememiş olması, konunun bugüne değin uygulandığı gibi günlük önlemlerle geçiştirilemeyecek boyutlarda olduğunu kanıtlar. Ancak, sorun hiçbir hükümet devresinde bu yönü ile ele alınmamış, hatta çoğu kez konu ile ilgili bakanlıklar arası yetki sürtüşmesine dönüştürülmüştür. Halen Ülkemiz'de üretimden tüketimine kadar olan süreç içinde yağla, Ticaret, Sanayi ve Teknoloji, Gıda Tarım ve Hayvancılık, Köy İşleri ve Kooperatifler, Sağlık, Maliye ve Adalet Bakanlıkları olmak üzere yedi bakanlık çeşitli kademe ve derecelerde ilgili bulunmaktadır. Hatta son kurulan hükümet modeli dikkate alındığında, Yerel Yönetim Bakanlığını da bu gruba katarak ilgili bakanlık sayısını sekize çıkarmak olasıdır. Bu durum ise sorunun çözümlenmesi yönünden sahihsizlik derecesinde etki yaratır. Bu nedenle kanımızca sorunu çözmek üzere alınacak ilk önlem, konuya gerekli tüm yetkilerle donatılmış sorumlu bir kurum saptamaktır. Kanımız odur ki, sözkonusu sorumlu kurum, konuya birinci derecede yakın olan Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı içinde oluşturulacak bir «TÜRKİYE YAĞ KURUMU» olmalıdır. Aslında temel gıda maddelerinin sorunlarını çözmek üzere, Toprak Mahsulleri Ofisi, Et ve Balık Kurumu, Şeker Fabrikaları A.Ş. ve Süt Endüstrisi Kurumu gibi kuruluşların Ülkemiz'de gerçekleştirilmiş olmalarında, temel gıda maddelerinden yağın sorunlarını çözümlenecek bir kuruma kavuşturulması gereğini ortaya koyan örneklerdir.

Sözkonusu «TÜRKİYE YAĞ KURUMU» nun amaçları bir kuruluş kanunu ile saptanırken, bu amaçlar yağ üretimi, işlenmesi kontrolü ve tüketimi alanlarında yetki ve bilgi sahibi uzmanlarca akılcı ilkeler çerçevesinde ele alınıp saptanmalıdır. Ayrıca kuruluşlarını tamamlamış ve tamamlayacak olan tüm gıda kurumları, Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde oluşturulmuş Gıda İşleri Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde toplanacak «TÜRKİYE GIDA

ŞURASI» nca saptanan temel ilkelere göre görev yapmalıdırlar. Bu husus, özellikle çağımız Türkiye'si için genel gıda politikasının tüm sorunlara çözüm getirecek şekilde planlanması yönünden kaçınılmaz bir zorunluk haline gelmiştir.

ALINMASI ZORUNLU ÖNLEMLER

Ülkemiz'in tüm yağ sorunları önerildiği şekilde sahihsizlik veya çok sahiplilikten kurtarıldıktan sonra, kanımızca şu temel önlemler alınmak üzere planlı çalışmaya hemen geçilmelidir.

— Yağ hammaddeleri üretimi, Ülkemiz'in sanayili ve tüketim istemi dikkate alınarak bir tarım planlaması kapsamında ele alınmalı ve saptanan hammadde üretim hedeflerine ulaşmak için tüm tarımsal, ekonomik önlemler birlikte düşünülmelidir.

— Sözkonusu üretim hedeflerine ulaşmak için alınacak ekonomik önlemler kapsamında sadece taban fiatları düşünülmemeli, tarımsal girdilerin yeterli ölçüde sübvansiyonu da dikkate alınmalıdır.

— Ürün taban fiatlarının saptanması politik amaçlardan mutlaka yaıtılmalı ve üretim hedefi, maliyet ve priyorite gibi temel kriterler dikkate alınarak fiatlar daima ekim döneminden önce açıklanmalıdır.

— Açıklanan taban fiatları destekleme alımları ile koruyabilmek için depo ve stok kuruluşları nitelik ve nicelik yönünden yeterli düzeye ulaştırılırken, devletçe ayrılan destekleme alımı ödenekleri güçlendirilmelidir.

— Yeni yağ işletmelerinin kurulması yerine sanayiindeki düşük verimli işletmelerin modernizasyonları desteklenmelidir.

— Dökme zeytinyağı dışsatımı kontrollü olarak azaltılırken, bunların bölgelere göre % 20-80 atıl kapasite ile çalışan işletmelerde rafinasyonuna yönelinmeli ve kutulu rafine zeytinyağı dışsatımını kolaylaştırmak için vergi iadesi ve dış pazar etüdlere gibi önlemler yeniden gözden geçirilerek ekonomisine işlerlik kazandırılmalıdır.

— Hamağ, rafineyağ ve margarin satış fiyatları sınırlarının saptanmasında yararlanılan veriler yeniden incelenmelidir.

— Yağ maliyetinde önemli etkileri olan küspe, prina ve diğer işletme artıklarının değerlendirme ve piyasa sirkülasyonlarını düzenleyici önlemler ivedilikle ele alınmalıdır.

— 7/15902 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Ülkemiz'deki bitkisel yağ açığını kapatmak yönünden Şeker Fabrikaları A.Ş. ne bir seri görevler vermiştir. Ancak özellikle bir iki çeşit yağ hammaddesinin üretimi açısından birkaç yıllık rahatlatma getirecek olan bu uygulama hem şirketin asıl görevi olmaması ve hemde düşünülen «TÜRKİYE YAĞ KURUMU» nun görevlerinin başka bir kuruluşa verilmesi anlamı-

nı taşınması nedeniyle tekrar gözden geçirilmelidir.

— Kriz dönemlerinde yapılacak yağ dış alımları dikkatli bir dışpazar etüdü yapıldıktan sonra ve devlet veya onun görevlendireceği bir resmi kuruluş eli ile amacına uygun olarak yapılmalıdır.

— Yağ hammaddeleri alım-satımında günümüzde uygulanan kriterler yerine daha gerçekçi ve üretimi özendirici yeni kriterler getirilmelidir.

— Fiat ve kalite kontrol sistemi tüm ülkede etkin kılınarak hem haksız kazançlar önlenmeli, hemde tüketici korunmalıdır.

— Kriz dönemlerindeki yağ darlığını etkisiz kılabacak yağ depolama kuruluşları ivedilikle ele alınmalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

— D.İ.E. 1977 Tarım İstatistikleri Özeti
Dış Ticaret İstatistikleri

— D.P.T. 1977, Bitkisel Yağlar Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu

— 1977. Devlet Adına Yapılan Destekleme Alımlarını inceleme ve Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Cilt I ve II.

— 1976. Türkiye VIII Yağ Seminerindeki Çeşitli Sunular.

— KAYAHAN M. 1975. Türkiye Bitkisel yağ Açığı Nedenleri ve Çözüm Yolları Ziraat Mühendisliği, 103, S. 19-24.

— TÜFEKÇİ F. 1976. Temeklik Yağ Sanayii Araştırması, Sınai Kalkınma Bankası yayını

— TÜRKİYE TİCARET ODALARI SANAYİ ODALARI ve TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ. 1974. Türkiye VII Yağ Seminerindeki Çeşitli Sunular.

